

Welkom

gasten uit bedrijfsleven en openbaar bestuur,
voorzitter en leden van Raad van toezicht,
studenten,
collega's,

We zijn hier met bijna duizend mensen bijeen om het studiejaar 2014-2015 te openen. Tegelijk met ons zijn op onze vier campussen in de stad vele duizenden studenten en medewerkers bezig met de introductie van de nieuwe studenten. Het onwerkelijke, zomerse beeld van gebouwen zonder studenten hebben we achter ons gelaten. De tafel is weer gedekt. Het is bijna niet voor te stellen dat we daar, na dit weekend, vijftigduizend studenten een warm welkom zullen heten. Op Twitter zien we het al bruisen. Via #HvA laten studenten weten dat ze er zin in hebben. We gaan de studenten een studiejaar geven waarin ze zich zullen verbazen, waar ze nog meer dan voorheen worden uitgedaagd, ze zich laten inspireren, ontdekken wie ze zijn en waartoe ze in staat zijn. Maar we moeten ook niet verhullen dat we in het hoger onderwijs en in de HvA bezig zijn met een zoektocht. *Hoe vervullen we onze opdracht het komende studiejaar en in de komende tijd?* Daar wil ik het met jullie over hebben vanmiddag.

Dames en heren,

We hebben de zomervakantie achter de rug. Ik kijk uit naar het nieuwe jaar. Maar dat niet zonder ook terug te kijken. Quinn Schansman is ook op vakantie gegaan. Hij had met succes zijn eerste jaar van IBS afgerond. Quinn zat in het toestel van Malaysia Airlines en is om het leven gekomen. Een vreselijke gebeurtenis, waarbij we met elkaar innig hebben meegeleefd met zijn familie, maar ook met zijn studiegenoten, zijn docenten. Uit ervaring weet ik hoeveel het voor een docent betekent als een student uit de groep weg valt. Op dit soort momenten voelt de hele HvA gemeenschap het verlies.

Onze blik op het nieuwe jaar.

HvA voor de stad

Precies vandaag is Bart [Joosse] hier in Amsterdam begonnen aan een nieuwe baan; op de Admiraal de Ruyterschool. Bart is junior leraar geworden. Junior leraarschap is een nieuwe functie in het onderwijs, bedoeld om ervoor te zorgen dat startende leraren minder snel zullen afhaken. Honourstudenten van de HvA hebben dit probleem van startende leraren die te snel het onderwijs verlaten onderzocht. Zij bedachten, onder leiding van lector Marco Snoek, een programma waarmee startende leraren intensief worden begeleid. En zij trokken de stoute schoenen aan om de minister hierover te benaderen. Het resultaat is dat het programma door minister Bussemaker is opgenomen in de landelijke Leraren-agenda.¹ Vandaag is 'onze' eerste junior leraar dus begonnen. Dat Marco Lector van het Jaar is geworden is dan ook volkomen terecht.

Over prestaties gesproken... Tijdens een bijeenkomst op de Amstelcampus heb ik nog voor de zomer de mensen toegesproken die met ongelooflijk veel energie en daadkracht de eerste ronde van de Studiekeuzecheck mogelijk hebben gemaakt. Ruim 12.500 studenten hebben meegedaan aan de rondes voor de zomervakantie en op dit moment zijn we bezig met de verwerking van het laatste cohort van dit jaar. We hebben onze 'aspirant studenten' serieus laten kennismaken met de opleiding, zodat ze goed kunnen beslissen of de opleiding ook daadwerkelijk bij ze past. De eerste evaluatie laat zien dat ongeveer 4% van de deelnemers (van voor de zomervakantie) tot een serieuze heroverweging van de keuze komt.

Ik heb respect voor wat onze collega's in de opleidingen en in de ondersteunende diensten hebben gepresteerd. We gaan de SKC intensief evalueren en bezien of we deze wellicht nog verder kunnen verbeteren.

Over prestaties gesproken... Het lijkt gewoon, maar jaarlijks betreden bijna 6.000 van onze studenten de arbeidsmarkt. De HvA biedt opleidingen in alle belangrijke sectoren in de

¹ Rico Klaassen Bos, Eline de Geus, Diederik de Graaf, Menno Lagerwey, Floor de Nooij & Pieter jan Visser , *Advies aan minister n.a.v. ISTP 2013 over de behoeften van beginnende leerkrachten*, juni 2013.

metropool Amsterdam. Ondanks de slechte economische omstandigheden heeft ong. 80% van onze studenten binnen drie maanden na afstuderen een baan.²

HvA in een veranderende wereld

Kortom, we doen het goed! In kwaliteit en kwantiteit maakt het onderwijs van de HvA maatschappelijk verschil binnen en buiten de Amsterdamse metropoolregio. Dat ons onderwijs aan de maat is bleek vorig jaar ook nog eens uit de positieve waardering van ons kwaliteitssysteem door de NVAO, de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (<http://www.nvao.net>).

Goed bezig zijn is een ding. Goed bezig blijven en ook steeds beter worden is iets anders. Onze basis is stevig. Ons lange termijn beleid bestaat daarom voor een groot deel uit het voortbouwen op wat we nu al doen. Dat is geen eenvoudige opgave. We leven in een wereld die in hoog tempo verandert. Prestaties uit het verleden bieden dan ook geen garantie voor de toekomst. De jongeren nu bij ons beginnen en over vier of vijf jaar afstuderen moeten ook op de arbeidsmarkt van dat moment aan de slag kunnen. We hebben de maatschappelijke verplichting dat we in deze regio beginnende professionals afleveren die aan de verwachtingen voldoen. *Maar hoe kunnen we dat borgen en ook nog uitbouwen?*

Om deze vraag te beantwoorden hebben we in de eerste plaats een aantal bakens nodig om ons op te oriënteren. Voor de analyse van hetgeen om ons heen gebeurt kunnen we een beroep doen op vele studies. Een aantal is daarbij toonaangevend. De leidraad van het hoger onderwijsbeleid, het rapport van de commissie Veerman, de strategische agenda van de Sociaal Economische Raad (SER), het recente rapport van de commissie Rinnooy Kan over deeltijdonderwijs en het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) over de lerende economie.³ De WRR heeft in zijn gedegen studie naar de stand van de Nederlandse economie het bestaande onderzoek zorgvuldig op een rij gezet. De conclusie uit het rapport gaan heel specifiek over hoe wij ons als economie, maar ook als kennisinstellingen moeten veranderen om internationaal te kunnen blijven concurreren; ons maatschappelijk welzijn op peil te houden. De conclusies van met

² HBO-Monitor 2013: De arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van het hbo, juni 2014

³ Advies van de Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel, *Differentiëren in Drievoud*, April 2010; *Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap*, SER Advies nr. 2011/07, april 2011; Adviescommissie 'Flexibel hoger onderwijs voor werkenden', maart 2014; *Naar een lerende economie. Investeren in het verdienvermogen van Nederland*, november 2013.

name het WRR-rapport vormen voor mij een belangrijk uitgangspunt, een route om de komende jaren met onze hogeschool op te koersen. De conclusie uit het rapport helpt ons in ieder geval op drie punten onze maatschappelijke opdracht voor de komende jaren vast te stellen: regionale inbedding, het versterken van de eigen identiteit, het opleidingsniveau. Ik wil over ieder van deze punten iets zeggen.

1. Opleiden voor de regionale arbeidsmarkt

De HvA is de hogeschool van én voor Amsterdam. Het afleveren van geschikte professionals (Human Capital) voor de regio is daarom onze belangrijkste opdracht. We volgen hierin de veranderende vraag van onze partners op de Amsterdamse arbeidsmarkt door intensief samen te werken binnen de Amsterdam Economic Board; het belangrijkste Amsterdamse cluster van bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen als het gaat om kennis en innovatie.

We zien dat MBO-talent onnodig strandt in het HBO. En dat is jammer, want dat is weggegooid talent. Dat zijn slimme en gemotiveerde jongeren die de Amsterdamse kenniseconomie maar al te goed had kunnen inzetten. We gaan deze ambitieuze jongeren uit het MBO de hand reiken en zijn daarover met het Amsterdamse ROC's in gesprek. We denken erover om een community-college op te richten, waarin naast doorstroommodules ook daarop afgestemde 2-jarige opleidingen (associate degrees) worden ondergebracht. Lange termijn ontwikkelingen, maar ook op korte termijn. We zien bijvoorbeeld ook dat er in de stad een tekort is aan ICT-specialisten. Tegelijk constateren we een grote groep werkloze hoogopgeleide professionals in andere sectoren. De HvA zet zich het komende jaar in om talenten zonder baan, die de overstap naar ICT willen maken, om en bij te scho- len. Dit binnen het kader van de Human Capital Agenda van Amsterdam, waar we intensief bij betrokken zijn.

2. Toepasbare oplossingen voor vraagstukken uit de stad

De HvA profileert zich in de stad nadrukkelijk met het aanbieden van toepasbare oplossingen voor vraagstukken uit de stad. Hierin werkt de HvA nauw samen met andere kennisinstellingen binnen de Amsterdam Academic Alliance (AAA). Samenwerking lukt alleen als we dat doen met een duidelijke eigen identiteit, als je partners iets bijzonders te bieden hebt. Een mooi, al vaak gebruikt voorbeeld om dit duidelijk te maken is de doorvertaling van het door UvA ontwikkelde biologisch afbreekbare plastic naar concrete toepassingen. Vorig jaar presenteerden HvA studenten en onderzoekers van het programma Clean Tech

een eerste prototype tafel waar het plastic in is verwerkt. De tafel is een metafoor geworden. Denk echter ook aan ons werk op het terrein van energiegebruik door software, de app voor dyslecten, de ondersteuning van het Amsterdamse armoedebeleid, de sensoren voor ouderen, die daardoor langer zelfstandig kunnen blijven.

3. *Excellent onderwijs door ambitieuze professionals*

HvA leidt studenten op voor de toekomst. Wij leren onze studenten hoe zij omgaan met complexe vraagstukken; de vraagstukken van de toekomst. Wij leiden studenten daarom op tot kritische denkers. Tot flexibele denkers, die over hun eigen vakgebied kunnen heen denken. Studenten aan de HvA zijn onderzoekende, creatieve studenten. Zij zijn in staat om hun kennis te verfijnen en uit te bouwen.⁴ Daarin worden zij door excellente docenten en lectoren gestimuleerd, uitgedaagd. Docenten ook die zich meer en meer met onderzoek bezig houden. De HvA faciliteert haar docenten in het streven naar excellentie, in het doen van onderzoek, in het vormen van haar studenten tot onderzoekende studenten. Afgestudeerden van de HvA zijn professionals, evidence-based werkende vakmensen. Hun opleiders zijn dat evenzeer.

In het streven naar een hoger opleidingsniveau van onze professionals ontdekken we dat het op gespannen voet staat met het streven het studiesucces te verhogen.⁵ In een toegankelijk hoger onderwijs zal verhoging van het opleidingsniveau al snel leiden tot daling van het rendement. Gegeven dit dilemma kiest de HvA voor kwaliteit: de waarde van ons diploma mag nooit ter discussie staan. Met de borging van deze kwaliteit is en blijft het onze dure plicht om het studiesucces aanmerkelijk te verhogen. Systematisch zijn we bezig obstakels in het curriculum weg te nemen en de motivatie van de studenten te stimuleren.

Tot Slot

De HvA is zoals alle instellingen voor hoger onderwijs bezig met een zoektocht naar de wijze waarop we onze bijdrage aan in het bijzonder de regionale samenleving vorm moeten geven. Ik realiseer me dat we ons een opdracht hebben gesteld die niet over een nacht ijs gaat. Dat gaat over jaren. Hoe we de veranderende wereld tegemoet treden staat systematisch beschreven in het instellingsplan 2015-2020. Ik ben bijzonder gelukkig met

⁴ Zie bijvoorbeeld C. Argyris & D.A. Schon, *Theory in practice*, San Francisco: Jossey Bass, 1974; D.A. Schon, *Educating the reflective practitioner*, San Francisco: Jossey Bass, 1987; R. Sennett, *The Craftsmen*, London: Penguin Books, 2008.

⁵ R. Bronneman-Helmers, *Onderwijs in het zicht van de toekomst*, Pedagogische Studien, 2006 (83, pp. 55-59)

de steun die de CMR aan dit plan heeft gegeven. Dit tekent het brede draagvlak voor onze kwaliteitsagenda. Wij zijn ons allemaal bewust van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om een kwantitatieve bijdrage te leveren (door voldoende professionals te leveren om daarmee onze economie draaiende te houden) en een kwalitatieve bijdrage te leveren aan de arbeidsmarkt (professionals op het niveau van de behoeften van de markt).

Terug naar het hier en nu. De start van een nieuw jaar. Duizenden studenten voor de poort. Studenten die er zin in hebben, maar er zijn nog teveel studenten die belemmerd worden in hun studeren, serieuze problemen ervaren. Dat daar iets aan moet gebeuren werd het afgelopen jaar al duidelijk uit enquêtes en evaluaties, maar de afgelopen dagen ook pijnlijk duidelijk op Twitter. Om de studenten hier op korte termijn in tegemoet te komen wordt een aantal onderwerpen op korte termijn aangepakt: een hervorming van ons roosterbeleid, er komt een heldere, eenduidige studiegids als informatiebron en we versterken de positie van de opleidingscommissies binnen de opleidingen.

Gelukkig gaat het de meeste studenten bij ons goed en zijn ze tevreden over datgene wat we ze kunnen bieden. Dat is ook het gevoel dat ik over heb gehouden van de gesprekken die het afgelopen jaar met al de opleidingscommissies van de HvA heb gevoerd. Ik heb ze allemaal gesproken en daarmee studenten en docenten aan tafel gehad om met elkaar van gedachten te wisselen over de kwaliteit van het onderwijs en de verwachtingen die er leven.

Dames en heren,

Naar ik hoop heb ik met het voorgaande duidelijk kunnen maken dat de HvA een stevige basis heeft. Vanaf die basis en de eigen identiteit van onze instelling maken we de keuze voor samenwerking met onze regionale partners in het beroepsonderwijs en in de AAA. Die samenwerking zal er voor zorgen dat we onze maatschappelijke bijdrage op hoog kwaliteitsniveau blijven leveren en waar dat maar even mogelijk is deze verder verbeteren.